

مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاين نمی باشد

۲۰۲۳/۰۲/۱۳

سید عظیم حسینی

طرح پیشنهادی جهت انکشاف اقتصادی پسا منازعه در افغانستان – قسمت هفتم

I. تقویت و تشویق مشارکت عامه و خصوصی (Public Private Partnership)

مطابق قانون و براساس پرنسپپ های مشارکت عامه و سکتور خصوصی (Private Partnership)، دولت باید بصورت مستمر سرمایه داران را از طریق فراهم آوری تسهیلات و اقدامات عملی تشویق نماید تا در انکشاف اقتصادی با دولت همگام شده و در صنعتی ساختن افغانستان مشترکاً عمل نمایند. حکومت افغانستان میتواند از طریق پروسه ای مشارکت، تمویل زیربنا ها و خدمات، چالشهای از قبیل کمبود زیربنای معیاری، دسترسی خدمات عامه، تراکم پروژه های انکشافی، پایین بودن ظرفیت ادارات دولتی در عرضه خدمات بهتر و زیربناها، که دولت به آن روبرو است تا حدی مرفوع سازد

II. در دنیای امروز، قراردادهای متنوع بین المللی نقش بزرگی در توسعه اقتصادی کشورهای مختلف دارند. به خصوص در کشورهای در حال توسعه که نیاز به انتقال سرمایه و تخصص و تکنولوژی خارجی همواره احساس می شود و به همین دلیل استفاده از ظرفیت قراردادهای بین المللی از روش های مطلوب این دولت ها برای توسعه زیربنایی اقتصادی است. این قراردادها که هم برای کشورهای در حال توسعه و هم برای شرکتهای خصوصی فواید زیادی دارد، قراردادهای سرمایه گذاری و تامین مالی است.

مشارکت عامه و خصوصی (Public Private Partnership) در کنار سایر مسایل که در قانون مربوط پیشبینی گردیده است میتواند راه را برای این نوع قراردادها نیز میسر سازد:

a. قرارداد ساخت، بهره برداری، انتقال و واگذاری Build, Operate, Transfer

(BOT): در زبان ساده به قراردادهای "ساخت، بهره برداری، انتقال و واگذاری" (BOT) گفته می شود. در این نوع از قراردادها شرکت و یا مجموعه ای از شرکتها پس از اخذ امتیاز، پروژه های سنگین مالی را اجرا میکنند. اینگونه شرکتها پس از طی شدن مدت زمانی محدودی از پروژه های مذکور نفع خواهند برد و سپس پروژه را به طوری که امکان فعالیت کامل بر روی آن وجود داشته باشد به صورت بلاعوض آن را به طرف دیگر واگذار می کنند که اغلب طرف دیگر دولت و یا شرکت های خصوصی وابسته به دولت است. آنچه گفته شد یک تعریف کلی و کامل از قراردادهای بی او تی (BOT) است. قراردادهای بی او تی در بخش های مختلف و پروژه های زیر بنایی زیادی کاربرد دارند مانند:

1. احداث خطوط راه آهن

2. احداث شاهراهها

3. احداث میادین هوایی

4. احداث بند های بزرگ آب و برق

5. قراردادهای مجتمع های پتروشیمی و سایر پروژه های عظیم دیگر.

b. قراردادهای احداث، تملک و بهره برداری **Build, Own, Operate** به اختصار

قرارداد (**BOO**) گفته میشود. قراردادهای متنوع تجاری در دنیای امروز نقش بزرگی، در توسعه اقتصادی کشورها و رشد شرکتهای مختلف دارند. به خصوص در کشورهای در حال توسعه که نیاز به انتقال سرمایه، تخصص و تکنولوژی خارجی همواره احساس میشود. یکی از این قراردادها که هم برای کشورهای در حال توسعه و هم برای شرکتهای خصوصی فواید زیادی دارد، قراردادهای سرمایه گذاری و تأمین مالی است. قراردادهای سرمایه گذاری آشکال متنوعی دارند که قراردادهای "احداث، تملک و بهره برداری" که به اختصار قرارداد **BOO** هم خوانده میشود، از مهم ترین این قراردادها هستند.

c. قرارداد احداث، تملک و بهره برداری چیست؟ قراردادهای **BOO** دارای سه مرحله است

که شامل احداث و ساخت پروژه، تملیک آن به سرمایه گذار و در نهایت بهره برداری از پروژه توسط شرکت سرمایه گذار است.

در ادامه هر یک از مراحل سه گانه این قرارداد را بررسی می کنیم.

مرحله اول قرارداد: در قراردادهای **BOO**، یک سرمایه گذار که اغلب یک شرکت یا مجموعه ای از شرکتهای خصوصی قدرتمند خارجی است، اقدام به انعقاد قرارداد با یک دولت میکند. شرکت خصوصی متعهد میشود تا موضوع قرارداد را (که میتواند تاسیس میدان هوایی، سد، پالایشگاه نفتی یا سایر زیرساختهای کشور در حوزه های انرژی باشد) با هزینه و سرمایه خود احداث کند.

مرحله دوم قرارداد: پس از احداث و راه اندازی پروژه، طبق قرارداد **BOO**، شرکت سازنده و سرمایه گذار مالک کل پروژه می شود و هیچ تعهدی بر انتقال مالکیت به بخش دولتی ندارد.

مرحله سوم قرارداد: در آخر نیز سرمایه گذار که پس از احداث پروژه را تملک هم کرده است، بدون محدودیت زمانی اقدام به بهره برداری از پروژه میکند.

d. قراردادهای ساخت، تملک، بهره برداری و انتقال، **Transfer Build, Own, Operate**

به اختصار (**BOOT**) مالکیت کامل پروژه در طول مدت بهره برداری امکاناتی از قبیل واگذاری مالکیت به ثالث، امکان جانشینی، ایجاد و تنظیم تعرفه افزایش قیمت و ... را برای سرمایه گذار فراهم می کند. تعهد به انتقال پروژه در پایان زمان مقرر به دولت، جزء لاینفک از قرارداد است.

مزیت و جذابیت این قراردادها عمدتاً در چند نکته مهم ذیل نهفته است:

(a) دولت ها بدون آنکه از بودجه دولتی بخصوص که کسر بودجه موجود بوده و یا توان تأمین

بودجه وجود نداشته باشد تا به سرمایه گذاری ها بزرگ بپردازد، شرکت های بزرگ البته

بر اساس منافع متقابل سرمایه این پروژه های بزرگ را تأمین مینمایند.

- (b) این پروژه های بزرگ پس از آغاز بهره برداری ضرورت های داخلی کشور را مرفوع میسازد.
- (c) با اكمال این پروژه ها صادرات کشور از حالت بدوی و عنعنوی خارج گردیده و صادرات وارد مرحله تکاملی و هدفمند میگردد که مزید بر خود کفائی اسعار قابل توجه بدست می آید.
- (d) دربرخی از موارد باعث کاهش واردات میگردد مانند نفت، گاز مایع و غیره.
- (e) تکنولوژی جدید به کشور انتقال یافته، باعث ایجاد و توسعه رشته و مسلک های جدید میگردد.
- (f) جذب بیشتر جوانان را به کار بدنبال داشته، سطح رفاهیت شهروندان ارتقاء می یابد.
- (g) کشور را بسوی صنعتی شدن رهنمون میسازد.
- (باقیدارد)